

Kathrine Lilleørs prædiken 2. søndag efter påske i anledning af 80-året for Danmarks befrielse

Taler

Kathrine Lilleør
Præst

Dato

4. maj 2025

Sted

Sankt Pauls Kirke, København

Omstændigheder

Prædikentekst

Johannesevangeliet kapitel 10, vers 11-16

- 1 Dette hellige evangelium til anden søndag efter påske skrives af evangelisten Johannes. Jesus sagde: *Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene. Den, der er daglejer og ikke er hyrde og ikke selv ejer fårene, ser ulven komme og lader fårene i stikken og flygter, og ulven går på rov iblandt dem og*
5 *jager dem fra hinanden; for han er daglejer og er ligeglad med fårene. Jeg er den gode hyrde. Jeg kender mine får, og mine får kender mig, ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen; og jeg sætter mit liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold; også dem skal jeg lede, og de skal høre min røst, og der skal blive én hjord, én hyrde. Amen.*

10

Juleenglen synger. Frygt ikke. Se, jeg forkynder jer en stor glæde, som skal være for hele folket. Amen. Altså lettelse og hurra. 4. maj med lys. 5. maj med befrielse. Glade folkeskare.

- 15 Billederne er kendt af os alle. De sidder på nethinden. Der er befrielse over hele linjen. Sorg vendt til glæde. Sådan. Og derfor kan man meget let og har nok også, inklusiv mig selv, gennem mit præsteliv, befrielsesgudstjenester, der er måske også ind imellem, var runde som denne, har jeg forfaldet til at blive stående i jublen. Men altså, den jubel kommer jo af noget.

20

Den kommer af det, der var. Som var så tungt, og så mørkt, og så frygteligt. Men bare ikke for os alle sammen. Ej, men det skal jo altså siges. Det skal stikke som en finger lige ind i befrielsens myldrende myretue.

- 25 Bum. Jeg har ikke kunnet finde tallet, det er fortrængt. Det er jo en historisk folkelig fortrængning, vi er i færd med og har øvet os i de seneste 80 år. At der

var så få af os, der turde andet end klappe i og dukke os.

30 Ja, jeg er ked af at ødelægge det for jer. Muligvis kom I og tænkte, nu skal vi ind og sige hurra sammen. Nej, vi bliver altså nødt til lige at blive stående i det faktum. For det er jo alvoren på befrielsens dag, 80 år efter.

35 Hvad for en alvor? Det var, at så vidt jeg kan tælle mig frem til, og det er helt uvidenskabeligt, og bare på hjemmesiden over for Frihedsmuseet, så kan jeg altså, hvis man tager revl og krat og tæller alle dem med, der også har gået med et enkelt illegal blad en gang, måske, så kan det blive til 112.000. Ej, det er der mange, tænker I så. Nej, det er det ikke, for vi var 4 millioner i 1945. Og hvis vi så tager børnene fra, så er det stadigvæk ærlig talt ikke så mange.

40 Så sanser med 112.000 procentvis ud af 4 millioner, giver 2,8 procent af. Det gør da ondt. Det skal gøre ondt. giver 2,8 procent af. Det gør da ondt. Det skal gøre ondt. Det er den alvor, vi jo står og ser ind i 80-året med.

45 Og ved I hvad, det er jo en alvor, der desværre for første gang i 80 år er kommet tættere på, fordi vi igen har krig i Europa, og fordi vi igen står med et Rusland, som vi ikke aner, hvor vi har. Komplet uforudsigeligt. Men ekspanderende kan vi forstå. Ja, mener, det er jo alvor. Hvad for en alvor? Ja, den alvor da! At det er der i dag, vi må meditere på, hvorfor der var så få. Det var de jo for eksempel ikke i Norge. Det var vi. Hvorfor var vi det?

50 Og det er der mange forklaringer på, jeg ved det godt. Men her i kirken, der kan jeg bare sige, at der er i hvert fald et afgørende evangeliets blik ind på det historiske faktum, at vi lod frygten råde.

55 Det evangeliske blik, det er det, vi skal blive stående ved denne befrielsesguds tjeneste. Selvfølgelig skal vi det. For hvad har Gud at sige til os, når vi skal forestille os ikke at lade frygten tage over, men lade modet råde.

60 Og herinde jeg fortsætter, så skal jeg bare lige sige, at denne prædiken og det jeg har at sige, ikke er et indlæg imod samarbejdspolitik, hvis I tror det. For det det handler om her i kirken, det er, hvorvidt du uden for kirken foretager dine valg ud af frygt eller ikke.

Godt samarbejde, så længe man bestemmer sig til at samarbejde. Ikke af frygt.

Som tiden gik i krigen, som vi angav de tapreste blandt os, for at komme til at hylde dem alt for sent, blev det jo klart, det var frygt, kollektivt frygt, som havde grebet os. Jeg fik for alvor øje på det i den forgangne uge. I øvrigt har jeg sådan set haft en optakt, men det er jo sådan set et internt for mig selv, til denne dag siden jul, vi kommer til det.

Men også i denne uge fik jeg øje på det. Og kender I det? Der er jo sådan nogle fortællinger, man har med sig. Og jeg har i mit historie, i min nære familie, den fortælling med mig. At, og min onkel har beskrevet det i en bog.

At Bramming-gruppen ved Esbjerg, som mine bedsteforældre, mine farforældre, havde boende undervejs i krigen ved siden af tyskerne. Det var et genialt gennemsted simpelthen. De ledte ikke efter Bramming-gruppen.

De saboterede og gjorde ved om natten og gravede tørv i præstegårdens moser om dagen. Tyskerne, der lette efter dem, faldt ikke ind, at de delte tag med dem. Det var smart. Det gik, men min onkel, som var ni år, da krigen sluttede, beskriver i sin erindringssprog følgende.

Og det er en historie, jeg som sagt har levet med, men jeg har bare fået øje på den for ny. Og historien er denne, at de var så unge, de drenge. De var så unge, og de blev jo henrettet alle sammen. Angivet at henrette. Sådan der.

Men der var særlig en, han husker, som bliver stående tilbage. Og det er ham på en 18-19 år. Sådan en bleg, lille, indadvendt fyr, der havde så ufattelig meget hjemve. Han savnede sin mor. Og så en dag, så går han i april 45, tænk så tæt.

Så tager han hjem til hende og til forældrene. Altså får listet sig ind og hjem, og så vil skæbnen, at Gestapo, tanker på døren, da han er hjemme hos dem.

Og hvad gør forældrene? Skjuler de ham? Nej. De skubber ham ud af døren, og han bliver skudt udenfor. En frygtelig historie. Og i familien, min onkel, som fortæller her, og vi har i Lilleør, har vi haft i generationer, noget med indre mission, så han giver straks det skylden, at det var fordi, de var missionsfolk, og tog de ti bud alt for angribeligt. Det var måske, det tror jeg ikke. Det er det. Jeg tror ikke, det.

De har også elsket den dreng. Altså, hvordan kunne de gøre det? Og jeg kan

105 denne lyse majdag kun finde en eneste afgørende årsag til, at de, og nu kommer
det uhyggelige, og vi kunne finde på at gøre det samme. Nej, det ville jeg aldrig
gøre. Hold nu op! Hvad nu ved at gøre dem til umennesker? Prøv lige at lade
det gå ind, og så tænk, hvad kunne det være? Kunne det der fremme i april 45
være dette, at der længe er blevet givet dusør til dem, der angiver modstandsfolk?
110 Kunne det være dette, at man folkeligt var enige i, at det ville være alt for farligt
at samarbejde med modstandsfolk. Så farligt, at det eneste ordentlige, det eneste
sikre ville være, ærligt talt, at skynde sig at angive.

Fordi hvad kan der ikke ske? De kan jo brænde hele landsbyen af, de slemme
115 folk. Kunne det være, at man igennem krigen har fået gjort det til det ordentlige
at gøre, at man naturligvis ikke provokerer besættelsesmagt overhovedet.

For så kan det blive frygteligt for alle, ikke bare den, der gør det. Jeg kunne man
komme frem til, at det endda nærmest var et udtryk for folkeligt sammenhold,
120 at man samarbejder. Ja, det tror jeg. Ærligt talt. Igen, hvordan, hvordan finde
mod i sig selv, men også sammen, til at ture lade være at dukke sig.

Fordi det er jo løgn, at det skulle være ordenlighed at angive hinanden, et folk.
At angive sin egen søn. Det viser, hvor langt ude det kan komme. Så det kan da
125 kun gå for langsomt med, at vi om ikke før og ikke efter, så dog på en 80-årsdag
for befrielsen ærligt talt tager ind, hvordan vi undgår personligt og folkeligt at
begå den samme fejlhed nu og i fremtiden. Og hvad svarer evangeliet så?

Ja, det er interessant og vidunderligt og forunderligt, hvordan evangeliet ind
130 imellem rammer dage og søndage, som man skulle tro, det var planlagt for
tidernes morgen. At vi netop i dag skal høre sætningen.

Jeg er den gode hyrde. Jeg sætter mit liv til for fårene. Evangeliet henvender sig
som altid til dig personligt. Men samtidig er der jo ingen tvivl om, at hvis vi lader
135 os sige noget personligt, helt dybt i vores hjerte om, hvad livet og døden, Gud og
næsten er, så får det jo en konsekvens for, hvordan vi handler. Kristus svarer, når
vi spørger, hvad gør vi, hvis vi skal finde mod og ikke frygte lidelse og død og de
andres fordømmelse? Jeg er den gode hyrde. Jeg sætter mit liv til for fårene.

140 En ikonisk sætning, der hænger over alt i kristenheden på kors og i porte og i
vinduer, fordi den er så afgørende. Og de gamle har sat den ind her.

2. søndag efter påske, hvor vi stadig har påsken i os. Dedikeret, som tiden
145 mellem påske og pinse altid var til os, der lige skal komme os over den frygt, vi
åbenbart ikke skal have for døden. Skal forstå, hvad påske var. Og her i dag, på
denne befrielsesjubilæumsdag, skal vi især jo høre det. Hvorfor? Fordi jeg er den
gode hyrde. Jeg sætter mit til for fårene. Både rækker en hånd tilbage til korset.
Langfredag, døden, langfredag, jeg sætter mit liv til. Der er mange aspekter, man
150 kunne have taget af Jesu liv, hvor han siger, jeg er den gode hyrde, jeg sætter mit
liv.

Så er det jo korsfæstelsen, han taler om, og samtidig så rækker præcis det, at jeg er
den gode hyrde, også tilbage til påskenenglens og juleenglens.

155 Frygt ikke. Hvordan ikke frygte? Hvad ligger der i? Jeg er den gode hyrde, og det
kan siges utrolig langt. Nu gør jeg det utrolig kort. I forhold til, at det i
virkeligheden også for flere af jer herinde er en gentagelse af noget, vi vender
tilbage til gang på gang. Og det er Galla Palazzia-kapellet i Ravenna fra 425,
160 hvor jeg stod for en del år siden nede.

Et af kristenhedens ældste bygningsværker, og der gik det op for mig, dette med
hyrden. Dette med den træklang, der ligger i hyrde, kors og korsord.

165 Eller langfredag, og kunne I sige, hyrdebilledet. Dette er Kristus af hyrden. Stod
der og stirrede op i det lille mosaikpryde. Der er kun mosaikker i det kapel.

Og øverst op, der er der et tomt kors. Ingen Kristus på. Så er der helgenbilleder
og helgenbilleder. Men der, der over døren, der er en meget, meget smukt
170 billede af en hyrde, der sidder. Man får på en klippe glorie om og hyrdestav.

Og ja, hyrdestav, der ender i et kors. Så kan man forstå det. Det er selvfølgelig
ikke David, der sidder der, som var hyrde. Det er Kristus. Kristus som de ældste i
denne gamle, gamle bygning, der det lige var blevet muligt at bygge til det
175 kristne budskab. Der man med den indsigt, som man har, når man i
generationer har givet livet for dette budskab.

Der har der altså ikke, der har han steget ned af korset, er han. Men han er nu
hyrden, der hvad? Der viser vej. Hvornår? Når smerten truer, når døden truer.
180 Der er han hyrden, der hænger på korset, og han viste vej med sit, min Gud, min
Gud, hvorfor har du forladt mig? Det mest mystiske råb overhovedet, men også

det mest indlysende, når man opdager, at det er det råb, som indleder salme 22 i det gamle testamente. Altid har man vidst, at hvis man i sin afmagt, i sin smerte,
185 i sin død, der hvor livet bliver allerværst, råber på Gud, da som der står i salme 22, svarer han. Det kan ikke forklares. Der er ingen logik i det, men der er erfaring. Der er erfaring i det. Frygten går ind.

Der skal vi følge Kristus. Han viser vej til hvad? Til hvordan vi kan lade være.
190 Hvordan vi kan ture at slippe frygten. Men hvordan kan vi det? Jamen min ven, det kan du kun, hvis du slår følge med ham.

Alle mennesker. Det er jo derfor, at engle råber frygt ikke. Alle mennesker til alle tider frygter umiddelbart smerte, lidelse og død. Det er der intet nyt i under
195 denne sol.

Og der er heller ikke noget, der fordøves fra Guds side i det. Det er en tilstandsrapport over det menneskelige selv til alle tider. Men det, der er selvbedrag og den kollektive løgn, det er, at vi i generation efter generation
200 kommer til at forestille os, at hvis vi undgår smerten, hvis vi undgår lidelsen, hvis vi undgår døden, så kan vi sikre os mod frygten. Sådan tænker vi. Vi kan ikke lade være. Men det er et løgn, og det er et selvbedrag, ganske enkelt.

Sandheden er, at du og jeg bliver først fri af frygten, den dag vi tør lidelsen, den
205 dag vi tør døden, den dag vi lægger med bestemt frygten fra os, fordi vi læner os ind mod Kristus.

Og lader ham føre vejen, vise vejen. Både når det lige skal ske og er, men også i tanken. Og er jeg ikke den eneste, der har set dette? Det er klart, det er jeg under
210 ingen form.

Men at det er et mysterium, det viser den sætning, som Kim Malte Bruun skrev, og som jeg vender tilbage til, og vil vende tilbage til, tror jeg, resten af mit præsteliv, efter jeg opdagede den, og som vi også hørte til jul, i måske en lidt for
215 intens juleprædiken, indrømmer jeg. Men det kunne bare ikke være anderledes, fordi jeg kunne... Nå, og det kommer nu, fordi hvad er det, han skriver, efter han i øvrigt i sine breve og dagbøger fra fængslet, skriver, altså fortæller, hvordan han tænker på Kristus meget imellem de der torturoplevelser, han har. Han tænker på ham og tænker på, at ventetiden i Getsemane Haven, hvor man
220 venter på døden og smerten, er den værste.

Det er bare for at sige, at det var netop Kristus sidste tid, der var i hans tanker. Og det er selvfølgelig på den baggrund, at han kan sige, at dette forunderlige.
225 Sandheden er, at efter smerten kommer dybden, og efter dybden kommer frugt.

Siger det igen. Sandheden er, at efter smerten kommer dybden, og efter dybden kommer frugt. Præcis. Forestil dig, at der er frugt, og at det er sandheden, at hvis vi undgår smerte og død, så... Nej, nej. Det er løgn.

230

Sandheden er, tør du smerte, så bærer det frugt. Og nu kommer det. Allerede nu. Og hermed er vi fremme ved, hvorfor og hvordan vi dog også i fællesskab skal kunne gribe mod frem for frygt.

235 For sagen er jo den, at det allerede kan testes og skal testes. Det er jo ikke noget, der bliver fortalt. Det er meget rart. der får en, at det er meget rart, så har jeg det på en lille bankbog til den dag, jeg ligger for døden, eller smerten rammer. Lad nu være. Frygten fylder jo på mange måder i dit liv, hvis du lader den være dit ultimative ankerpunkt, som at der er noget, du frygter, og du tænker bare helst
240 ikke på det, men du ved, at du ikke skal derhen i tanken, for det er du bange for. Se, der er det sådan med frygt, at det så at sige fylder og gennemsyre så meget, også din hverdag, også dine bekymringer, også dit liv lige nu.

Så sandt som man kan ikke dybest set frygte at være rigtig glad samtidig. Det kan
245 ikke lade sig gøre. Frygt og glæde er modsætninger. Og derfor så gælder det for det første for dig og mig helt personligt, at tage et opgør og i øvrigt løbende gør det. Og helst måske i virkeligheden hver søndag her. Lige ramme frygten og så giv den modstand. Jage den bort simpelthen. Hvorfor? Igen.

250 Jamen min ven, selvfølgelig for at det vil være dejligt for dig, men sandelig også fordi, at det er vores simple pligt. Sandt som, at det livssyn du bærer med dig, det er ankerpunkt.

Hvis det er frygt, så tager du det jo med ud i det fællesskab, vi lever. Det folkelige
255 fællesskab. Det gør vi da. Selvfølgelig. Hvad ellers? Så igen, hvordan? Sig det lige igen. Hvordan? Åh, det er jeg glad for, du spørger.

For det er jo her, vi har nu, til allersidst, kommer nu juleenglen flyvende. I det, den tager påskeenglen i hånden og råber for det første, frygt ikke. Så kommer

det, jeg opdagede til jul, som jeg først siger nu.

265 Så er det, den siger. Frygt det ikke, siger juleenglen. Se, jeg forkynder jer en stor glæde. Ja, tak. Og så siger den. Ikke, som skal være for dig og dig og dig og dig og dig og dig og dig og dig. Nej, den siger *hele* folket.

Altså *hele* folket. Hvorfor? Fordi det er ikke nyt, det der bærer dit liv, har afsmittende effekt for alle andre omkring dig.

270 Så budskabet om, at vi skal ikke frygte, men i stedet for skal se glæde for os, det er altid givet til dig, for at vi sammen skal se det.

275 For at vi sammen ikke skal frygte. For at vi sammen skal se glæden, friheden, freden for os. Så lad os det det. På denne lyse majdag, det er jo heller ikke svært med sådan en sol og sådan et forår.

280 Det burde allerede være opmuntrende, langt ind i hjertet. Lad os se det for os. Lad os ikke være bange for noget som helst. Amen. Lov og tak og evig ære være dig, vår Gud, far, søn og helligånd.

285 Du som var, er og bliver en sand treenighed Gud, højlovet fra første begyndelse nu og i al evighed. Amen. Trøst og styrk du, vor Gud. Alle, som er syge og sorgfulde, hvad enten de er fjern eller nær, og vær med en hver, der sidder eller ligger i mørket og dødens skygge. Velsign og bevar din kirke og os i den. Velsign og bevar, dåb og nadver, og lille dit ord, have frit løb blandt os, for at din glæde må gå fra hjerte til hjerte.

290 Hold din hånd over vort folk og fædreland, over Danmark. Velsign og bevare vores konge, Frederik den tiende og dronning Mary, dronning Margrethe den anden, kronprins Christian og hele det kongelige hus.

295 Vær med vores dommer, vær med vores tjenestegørende politi og enhver, der gør tjeneste for Danmark. Vær med vores magthavere. Skænk Europa fred. Læg forsoning i de stridende parters hjerter.

Skænk Mellemøsten din fred. Læg også din forsoning i hjerterne der. Vær med enhver, der i denne verden er forfulgt for dit navns skyld. Vær med enhver, der mangler et hjem. Og hjælp os til at bevare den natur, du har givet os. For ingen

300 beskytter de dyr, der er vores ansvar. Hver med en hver af os, der kender frygten
i hjertet. Læg den sikre tro i os på, at den dag døden sænker os, vil du bære os på
morgenrødens vinge lige ind i dit lys. Amen.

305

I den forgange uge fandt jeg en lille bog, der indeholder afskedsbreve fra et
sådan solidt antal af dem, der sad fanget, ligesom Kim Malthé-Bruun, og
afventede deres henrettelse. Modstandsfolk. Almindelige mænd, fortrinsvis, der
sad og skulle henrettes; og nu skriver de til deres kære, og det er meget rørende
310 læsning, selvfølgelig er det det. Men det, der går igen, og dét er tankevækkende,
ved I hvad, der går igen. Der går det igen, at de alle sammen afskedsbrevene ser
Danmarks frihed for sig. De ser for sig, at Danmark atter skal blive frit. Ja, det er
det der med at se det for sig, hør, hvordan der kommer mod ud af dét, og det er
et vidnesbyrd givet af dem, der var der og virkelig vidste, hvad det drejede sig
315 om; så lad os læne os også ind i dem, takke dem for forbilledligt at have vist vejen
også, se glæden, se friheden, se, hvor godt det skal være for os, hver gang frygten
nærmer sig, så se glæden, se det gode for os, idet vi takker dem for deres
ufattelige mod; og takker Gud for at Danmark er frit. At det er vores alles ansvar
at løfte dét faktum, dét vil vi nu nikke til hinanden på, uden frygt, men med
320 glæde, når nu vi med Apostlen ønsker for hinanden, at vor Herre Jesu Kristi
nåde og Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab må være og blive med os
alle! Amen.

Kilde

325 Sankt Pauls Kirkes Youtube-kanal

Kildetype

Transskription

Tags

330 2. søndag efter påske, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kathrine-lilleors-praediken-i-anledning-af-80-aret-for-danmarks-befrielse>

335